

Juli 2016

Bidragssatser for heltidsbedrifter 2015 – Niveau og spredning

Highlights

- Den gennemsnitlige bidragssats for heltidsbedrifter lå i 2015 på 0,99 pct. – en stigning på 0,16 procentpoint fra 2012 til 2015. Efter kraftige stigninger i årene efter 2008, hvor bidragssatserne nåede bunden, er stigningstakten aftaget.
- Heltidsbrug betaler årligt i alt knap 1,8 mia. kr. i bidrag – en stigning fra ca. 0,7 mia. kr. i 2008. Alene *stigningen* i bidragssatserne fra 2012 til 2015 koster landbruget over 400 mio. kr. Stigningen fra 2008 skyldes både flere realkreditudlån og højere bidragssatser. Men mens udlånet er steget med ca. 50 pct., er omkostningerne til bidrag steget med 148 pct.
- 80 pct. af landbrugsvirksomhederne betalte en bidragssats mellem 0,7 og 1,3 pct. Næsten halvdelen betaler en bidragssats mellem 0,9 og 1,2 pct. Godt 10 pct. betaler under 0,7 pct. i bidrag, mens 18 pct. betaler over 1,2 pct. Der er således betydelig variation, og realkreditinstitutterne prisdifferentierer i stigende grad.
- Bidraget vægter stadig mere i de samlede finansieringsomkostninger. I 2008 udgjorde bidrag ca. 4 pct. af de samlede finansieringsomkostninger. I 2015 var denne andel steget til 21,4 pct. som følge af dels stigninger i bidragssatserne og dels lavere renter.
- Bidragssatserne skal ideelt set afspejle den finansielle sektors omkostninger og den risiko, der er forbundet med udlånet. Og både omkostninger og risiko er steget, dels som følge af myndighedernes restriktive krav til realkreditinstitutterne og strammere regler for værdiansættelse og nedskrivninger, og dels på grund af kriseårene 2008-2010 og igen efter 2014, der har forringet landbrugsbedrifternes økonomi via større gæld og dræn af egenkapital.
- Men selvom både omkostninger og risiko er steget, har realkreditinstitutternes tab på landbrug i perioden 2007-2015 været begrænsede – ca. 1 mia. kr. - på trods af de historisk økonomisk vanskelige år for landbruget. Siden 2007 har bidragssatserne givet realkreditinstitutterne en indtjening på 10 mia. alene på heltidsbrug.
- Det er vanskeligt at forholde sig til, om bidragssatserne befinder sig på et fair niveau i forhold til risikoen på grund af kompleksiteten og uigennemsigtheden i fastsættelsen af bidragssatserne.

Henvendelser vedr. analysen bedes rettet til:

Klaus Kaiser

Erhvervsøkonomisk chef

T +45 8740 5175 (direkte)

M +45 2013 5175

E kak@seges.dk

Arne Oksen

Michael Vestergaard Nielsen

Baggrund og afgrænsning

Realkreditlån er normalt landbrugets væsentligste og billigste finansieringskilde. Sådan vil det formentlig også være i lang tid fremover. Administrationsbidraget på realkreditlån er dog generelt steget siden starten af den økonomiske og finansielle krise i 2007/8. Der er samtidig stor variation i størrelsen af bidragssatserne, hvilket viser, at realkreditinstitutterne i vid udstrækning anvender prisdifferentiering.

Realkreditinstitutterne fastsætter bidragssatserne ud fra realkreditinstituttets omkostninger, indtjeningsbehov og en helhedsvurdering af den pågældende virksomheds kreditværdighed. I kreditinstitutternes vurdering indgår såvel kvantitative som kvalitative vurderinger.

Denne analyse har til formål at beskrive udviklingen i niveauet og spredningen i bidragssatserne fra 2012 til 2015.

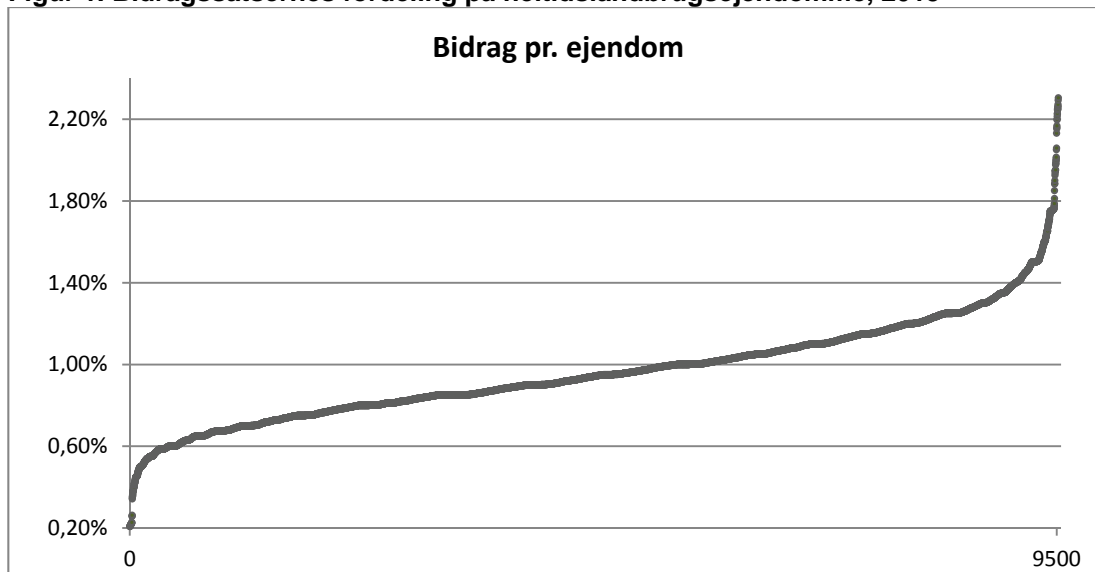
Når de endelige regnskabsdata for landbrugsvirksomheder for 2015 foreligger senere på året, belyses hvilke økonomiske faktorer, der influerer på bidragssatserne.

Analysen er foretaget på baggrund af ca. 9.562 indberetninger ultimo 2015. Der er taget udgangspunkt i bidragssatser fra de to største realkreditinstitutter for landbrugsfinansiering.

Realkreditinstitutternes bidragssatser over for landbruget

Den gennemsnitlige bidragssats for heltidslandbrug lå i 2015 på 0,99 pct. hos de deltagende realkreditinstitutter. Det er en stigning på 0,16 procentpoint fra 2012, hvor bidragssatsen var 0,83 pct. Figur 1 viser bidragssatsen for hver enkelt ejendom i undersøgelsen ultimo 2015.

Figur 1. Bidragssatsernes fordeling på heltidslandbrugsejendomme, 2015

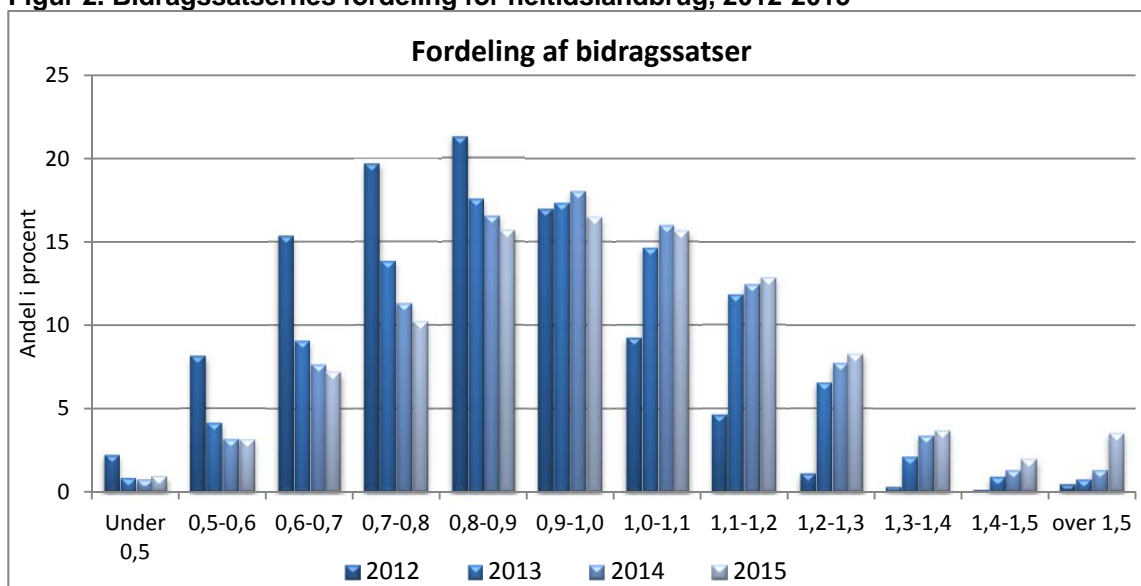
Opgørelsen viser først og fremmest en stor ensartethed, idet mange ligger i midten af kurven. Men der er også haler og dermed en vis variation i, hvad den enkelte landbrugsvirksomhed betaler.

I Figur 2 er bidragssatserne opdelt i intervaller, hvoraf det ses, at:

- Ca. 80 pct. af landmændene betaler mellem 0,7 og 1,3 pct.
- Næsten halvdelen betaler en bidragssats mellem 0,9 og 1,2 pct.
- Godt 10 pct. betaler under 0,7 pct. i bidrag
- Ca. 18 pct. måtte betale en bidragssats over 1,2 pct.

Udover det generelle løft i bidragssatserne i perioden viser Figur 2, at der er en tendens til, at realkreditinstitutterne prisdifferentierer i højere grad end tidligere.

Figur 2. Bidragssatsernes fordeling for heltidslandbrug, 2012-2015

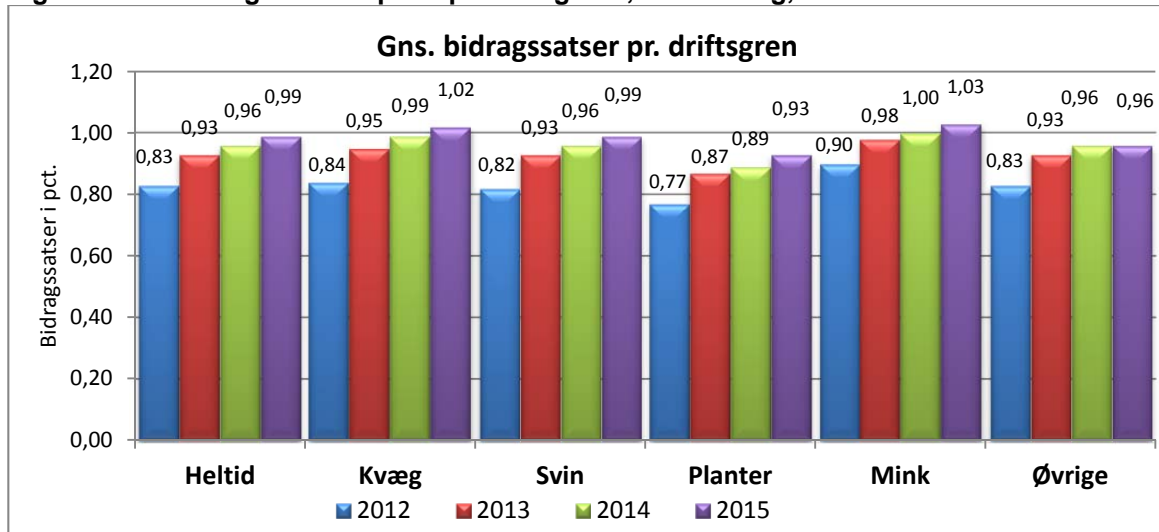

De nuværende niveauer for bidragssatserne kan sammenholdes med niveauerne før finanskrisen i 2007/2008, hvor den typiske bidragssats lå på godt 0,4 pct., hvilket var et relativt ganske lavt niveau. Der er tale om mere end en fordobling af bidragssatserne fra 2007/8 til ultimo 2015. Der er dog en tendens til, at stigningstakten bremser op. Således er de gennemsnitlige bidragssatser blot steget 0,03 pct.point fra 2014 til 2015.

Opdelt på driftsgrene er den største og næsten eneste forskel, at planteproducenter betaler lidt mindre i bidrag end gennemsnittet jf. Figur 3 nedenfor. Tidligere havde minkproducenterne en noget højere bidragssats, men siden 2012 er der sket en gradvis udligning, så minkproducenternes afstand til gennemsnittet er reduceret fra 0,07 til 0,04 pct.point.

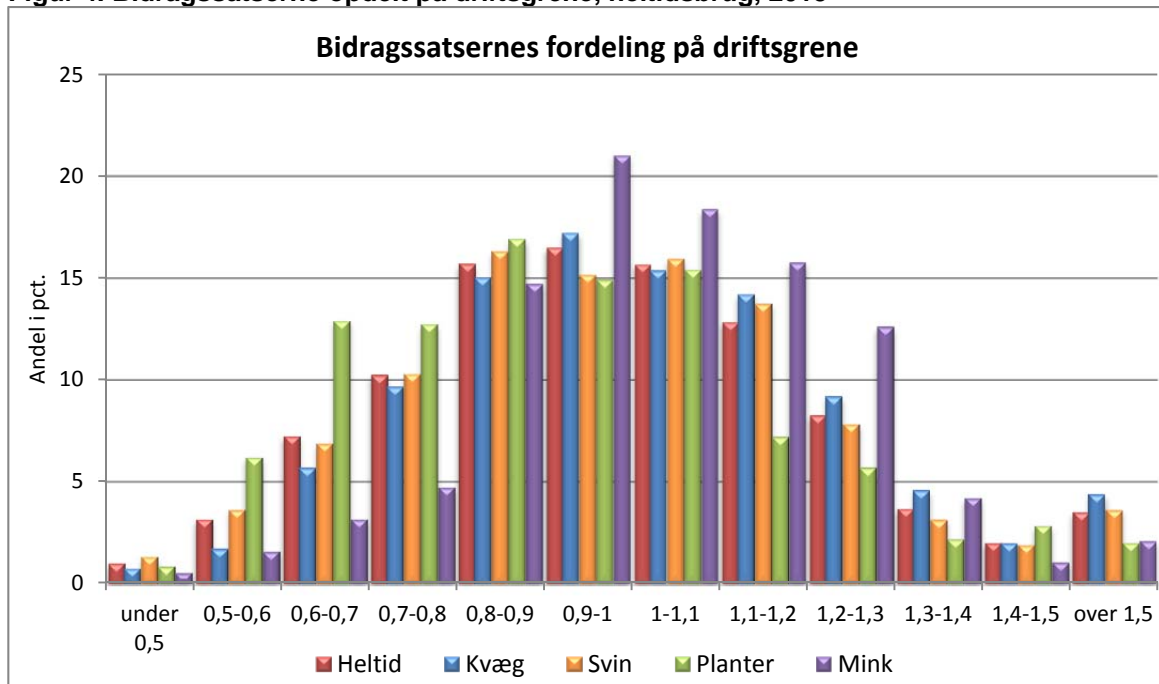
Den lille forskel i planteproducenternes bidragssatser i forhold til resten af landbruget kan hænge sammen med, at jord udgør en større andel af aktiverne. Jord er traditionelt forbundet med en højere grad af "sikkerhed" for kreditgiver end andre aktiver. Modsat har minkproducenterne typisk kun lidt jord og har i perioder oplevet større udsving i afsætningspriserne. Endelig har minkavlere ikke på samme måde som andre driftsgrene været økonomisk tilskyndet til at praktisere aktiv gældspleje i de seneste år. Omvendt har minkavlernes forhandlingsposition de seneste år været stærk i lyset af høj indtjening.

Figur 3. Gns. bidragssatser opdelt på driftsgrene, heltidsbrug, 2012-2015

Spredningen i bidragssatserne er stort set ens på tværs af driftsgrenene. Løjnefaldende er blot de lidt lavere satser for planteproducenter og lidt højere satser for minkproducenter.

Figur 4. Bidragssatserne opdelt på driftsgrene, heltidsbrug, 2015

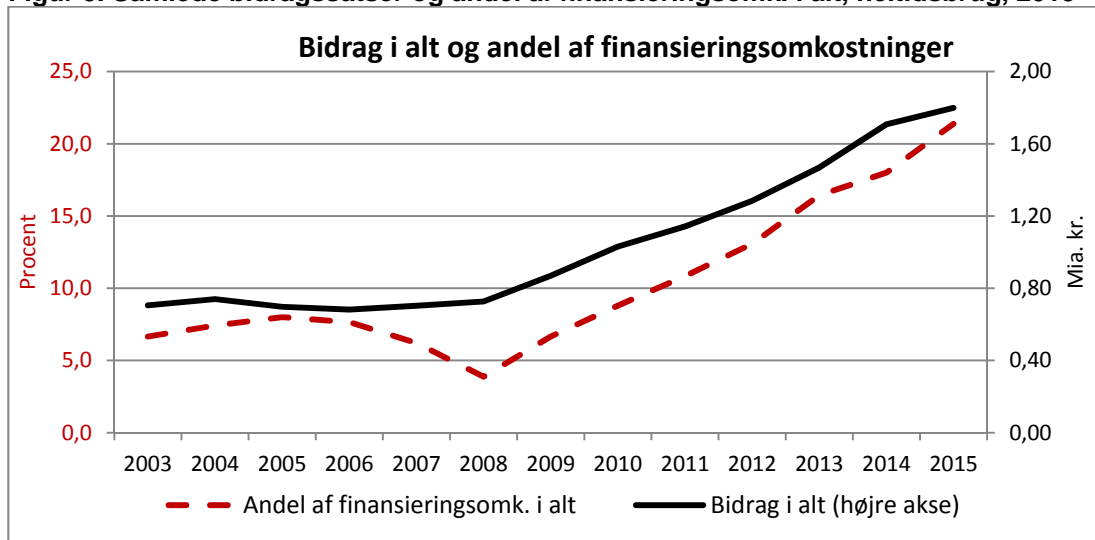

Landbrugets samlede omkostninger til bidrag til realkreditinstitutter

Heltidslandbrugsvirksomhedernes samlede omkostning til bidrag er steget kraftigt. Fra at udgøre ca. 0,7 mia. kr. i 2008, andrager omkostningerne i 2015 1,8 mia. kr. For hele landbruget er omkostningen til bidrag ca. 2 mia. kr. i 2015.

Stigningen afspejler dels en stigning i realkreditudlånet og dels højere bidragssatser. Mens udlånet er steget med ca. 50 pct., er omkostningerne til bidrag dog steget med 148 pct.

Figur 5. Samlede bidragssatser og andel af finansieringsomk. i alt, heltidsbrug, 2015

I perioden 2006-2008 dykkede bidragets andel af de samlede finansieringsomkostninger markant. Det skyldes højere renter, større bankgæld og lavere bidragssatser. Siden 2008 er bidragets andel af de samlede finansieringsomkostninger steget kraftigt fra ca. 4 pct. til 21,4 pct., dels på grund af højere bidragssatser og dels på grund af lavere renter. Andelen er højest for mink og lavest for planter. Svin og kvæg ligger omkring middel.

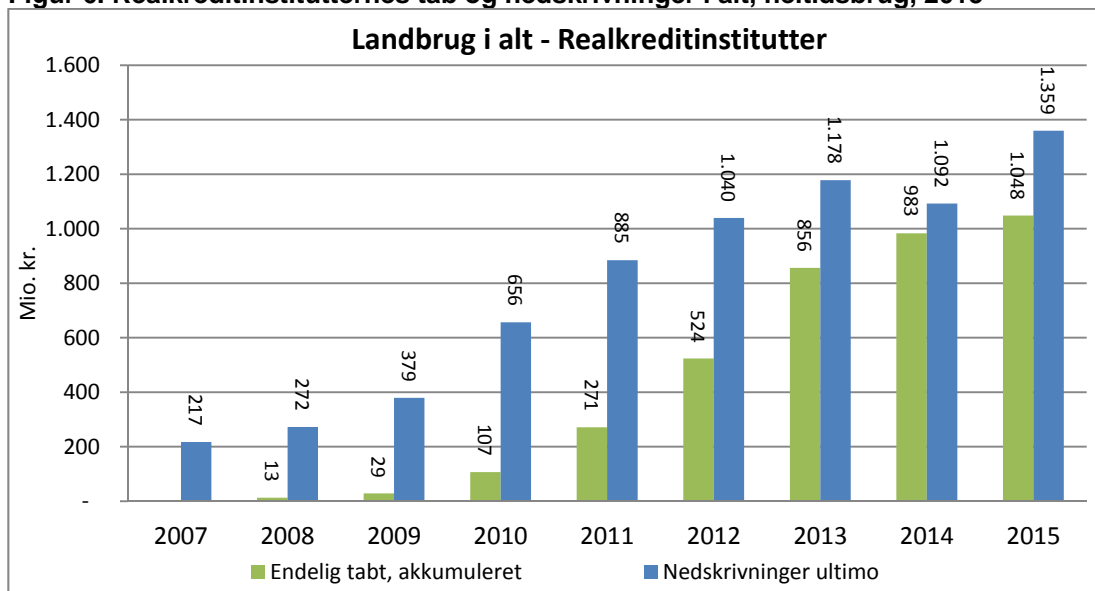
Principielt set skal bidragssatserne over for landbruget afspejle de omkostninger og den risiko, der er forbundet med udlån til landbruget. Skrappere krav fra myndighederne til realkreditinstitutterne til solvens og likviditet har medført stigende omkostninger og har hævet indtjeningskravene. Samtidig har myndighederne strammet reglerne vedrørende værdiansættelse og nedskrivninger, hvilket har forringet sikkerhederne bag realkreditinstitutternes udlån.

Endvidere blev gældsservicingsevnen i landbruget generelt set forringet i kriseårene 2008-2010. Der er ekstrem stor spredning i landbrugsvirksomhedernes økonomiske formåen, men generelt set faldt indtjeningen, samtidig med at gælden steg og egenkapitalen faldt. Gældsservicingsevnen er igen svækket efter 2014 af indtjeningsmæssige årsager.

Heroverfor står dog, at på trods af de økonomisk vanskelige år for landbruget, har realkreditinstitutternes tab på landbrug i hele perioden 2007-2015 været yderst begrænsede. Med stigningen på 65 mio. kr. i 2015, nåede det akkumulerede tab i perioden op på ca. 1,05 mia. kr., jf. Figur 6 nedenfor.

Nedskrivningerne (reserver til forventede tab) steg med ca. 0,3 mia. kr. i 2015 og nåede op på 1,36 mia. kr.

Figur 6. Realkreditinstitutternes tab og nedskrivninger i alt, heltidsbrug, 2015

I samme periode 2007-2015 havde realkreditinstitutterne en indtjening fra bidragssatserne på ca. 10 mia. kr. på heltidsbrug. Alene *stigningen* i heltidsbrugenes bidragssatser fra 2012 til 2015 udgjorde over 400 mio. kr..

Det er vanskeligt at forholde sig til, om bidragssatserne befinder sig på et fair niveau i forhold til risikoen på grund af kompleksiteten og uigennemsigtheden i fastsættelsen af bidragssatserne.

Sammenhæng mellem bidragssatser og økonomiske variable

SEGES har tidligere undersøgt sammenhængen mellem bidragssatserne og en række økonomiske variable. Analysen fra 2013 kan findes på Landbrugsinfo.dk/okonomianalyser.

Denne analyse kan først gentages med 2015-tal, når de endelige regnskabsdata foreligger.

Det formodes, at de tidligere fundne sammenhænge fortsat er gældende.

Nedenfor gengives hovedpointerne fra den tidligere analyse:

I den tidligere undersøgelse kunne der generelt testes signifikant sammenhæng mellem bidragssatserne og blandt andet følgende faktorer:

- Gældsprocent - Jo højere gældsprocent, desto højere bidragssats og vice versa.
- Indtjeningsevne – Jo lavere afkast af investeret kapital, desto højere bidragssats og vice versa.
- Likviditet – Jo mindre overskudslikviditet, desto højere bidragssats og vice versa.
- Afdragsfrihed – Jo større andel af lån med afdragsfrihed, desto højere bidragssats og vice versa.
- Misligholdte lån – Hvis bedriften misligholder lån, betales et højere afdrag.
- Realkreditinstitut - Der er forskel på niveauet for bidragssatserne i de enkelte realkreditinstitutter.
- Antal lån - Jo flere lån, desto højere bidragssats og vice versa.
- Restgæld - Jo større restgæld, desto højere bidragssats og vice versa.
- Egenkapital - Jo lavere egenkapital, desto højere bidragssats og vice versa.

Der kan være stor forskel på, hvilke bidragssatser, de enkelte landmænd betaler, og bidragssatsen fastsættes i vid udstrækning individuelt. Der er god sammenhæng mellem landmandens økonomiske formåen og bidragssatsen, dvs. prisen på at opnå kredit. Der kan dog tillige konstateres påvirkning fra en række ikke-økonomiske variable, såsom realkreditinstitutets vurdering af låntageren, miljøforhold, makro-, branche- og driftsgrensspecifikke forhold.

Hvis en landmand formår at forbedre sin økonomi, kan det således være en vej til at opnå bedre vilkår hos den finansielle samarbejdspartner. For eksempel kan en forbedret indtjening og/eller lavere gæld sætte en god cirkel i gang med billigere kredit, yderligere forbedringer af indtjeningen/mindre gæld, lavere marginale låneomkostninger, mere rentable investeringer samt friere dispositionsret og lettere adgang til fremmedkapital.

En del af bidragssatsernes niveau kan forklares med landmandens økonomiske præstationer, en anden er uforklaret, og kan f.eks. være realkreditinstitutternes ønske om at øge indtjeningen.

Derudover betaler en større gruppe landmænd en højere bidragssats end andre landmænd med sammenlignelige økonomiske resultater. Det kan skyldes 1) at en supplerende kvalitativ vurdering af landmanden berettiger et højere risikotillæg, 2) en fejlvurdering af landmanden eller 3) at det på grund af markedsmæssige uhensigtsmæssigheder er muligt at pålægge landmanden højere bidragssatser end berettiget, idet konkurrencen mellem realkreditinstitutter delvist er sat ud af kraft, da landmænd ikke frit kan skifte finansiell samarbejdspartner.

Siden 2007/8 har finansielle omkostninger samlet set forringet landmændenes konkurrenceevne på grund af højere bidragssatser, forhøjet kursskæring og øgede rentemarginaler.